

ماهنامه علمى پژوهشى

مهندسی مکانیک مدر س

روابط کاربردی برای بر آورد غلظت آلاینده ناشی از خودرو در یارکینگهای بسته

*2 جواد امنیان 1 ، مهدی معرفت

- 1- دانشجوی دکتری، مهندسی مکانیک، دانشگاه تربیت مدرس، تهران
 - 2- استاد، مهندسی مکانیک، دانشگاه تربیت مدرس، تهران
- * تهران، صندوق پستى 14115-143، maerefat@modares.ac.ir

حكىدە

با استفاده از تخمین میزان آلاینده در یک پارکینگ می توان سیستم تهویهای با تضمین ایجاد کیفیت هوای مناسب طراحی کرد. در این مقاله رابطه کاربردی بین افزایش غلظت آلاینده ناشی از خودروها با زمان در پارکینگهای بسته بهدست آمده است. نتایج حاصل از الگوی بالا از نظر فیزیکی به درستی بیانگر تغییرات میزان غلظت منوکسیدکربن در پارکینگ تحت تأثیر پارامترهای عملکردی است. علاوهبر میزان دبی هوا که پارامتری با اهمیت در افزایش کیفیت هوا در پارکینگهای بسته است، کارآیی خروجی آلاینده هم در کیفیت هوا تأثیر داشته و اثر آن در رابطه بیان شده در این مقاله قابل مشاهده است.

اطلاعات مقاله

یادداشت پژوهشی دریافت: 17 شهریور 1395 پذیرش: 29 شهریور 1395 ارائه در سایت: 01 آبان 1395 کلید واژگان: پخش آلودگی پارکینگ طبقاتی افزایش غلظت آلاینده مدل عددی

Practical relation for estimation of air pollution induced by cars in enclosed parking lots

Javad Amnian, Mehdi Maerefat^{*}

Mechanical Engineering, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran. * P.O.B. 14115-143 Tehran, Iran, maerefat@modares.ac.ir

ARTICLE INFORMATION

Research Note Received 07 September 2016 Accepted 19 September 2016 Available Online 22 October 2016

Keywords:
Pollution dispersion
multi floor parking lot
pollution increasing

ABSTRACT

By using the initial estimation of CO concentration in enclosed parking lots, the designer could design a ventilation system with assurance of producing good air quality. In this paper, the practical correlation of CO increasing due to cars and time in enclosed parking lots is proposed. The proposed model is represents the variation of CO concentration in parking lot according to functional parameters. In addition to air flow ventilation, the effect of CO removal effectiveness on the air quality of enclosed parking lots is expressed in the proposed relation.

متوسط غلظت منوکسیدکربن در فضای داخلی پارکینگ تعریف می شود [5]. رژیم جریان تهویه در پارکینگ با استفاده از کارآیی خروجی آلاینده در سه دسته قرار گرفته و شامل ضریب کارآیی کوچکتر از یک (جریان اتصال کوتاه)، برابر با یک (جریان اختلاطی) و بزرگتر از یک (جریان جابهجایی) می شود [5]. افزایش مقدار کارآیی خروجی آلاینده سبب افزایش کیفیت هوا در پارکینگهای بسته می شود. در صورتی که کارآیی خروجی منوکسیدکربن بسیار بیشتر از یک باشد، نوع ایده آل الگوی جریان که جریان پیستونی نامیده می شود ایجاد خواهد شد. همچنین مقادیری که در محدوده عدد 1 قرار داشته باشند (مانند 9.0 و 1.1) باز هم معرف جریان اختلاطی هستند. در جریان اختلاطی میزان غلظت منوکسیدکربن در همه نقاط پارکینگ یکسان جریان اختلاطی میزان غلظت منوکسیدکربن در همه نقاط پارکینگ یکسان جریان اختلاطی میزان غلظت منوکسیدکربن در همه نقاط پارکینگ یکسان جابهجایی غلظت منوکسیدکربن در خروجی بیش از متوسط فضای پارکینگ

1- مقدمه

افزایش استفاده از پارکینگهای بسته، پایه و اساس ایجاد چالشهای جدید مقابله با تمرکز آلودگی است [1]. مهمترین چالش پارکینگهای بسته تولید منوکسیدکربن به دلیل کارکرد ماشین در محیطی با اکسیژن کم است [2]. براساس استاندارد [3]، هوای تهویه لازم برای کاهش غلظت منوکسید برای کاهش دیگر آلایندهها هم کافی است. نتایج تحقیقات نویسندگان مقاله حاضر بیانگر این است که با ایجاد الگوی جریان مناسب در پارکینگ می توان غلظت آلایندهها و میزان مصرف انرژی را تا حد قابل توجهی در پارکینگ کاهش داد [4]؛ بنابراین جهت ایجاد کیفیت هوای مناسب باید هر دو پارامتر حجم هوای تهویه کافی و کارآیی خروجی آلاینده دارای مقدار مناسب باشند. حجم هوای تهویه با استفاده از روش استاندارد اشری [3] بهدست می آید. کارآیی خروج آلاینده به صورت نسبت غلظت منوکسیدکربن در خروجی پارکینگ به

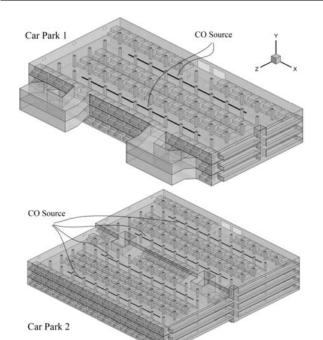

Fig. 1 Common layouts of multilevel parking lots [6] شكل 1 هندسه متداول پاركينگهاى طبقاتى [6]

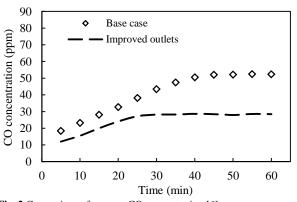

Fig. 2 Comparison of average CO concentration [6]
[6] شكل 2 مقايسه غلظت منوكسيدكربن در دو حالت متفاوت جريان تهويه

زمان در زمانهای ابتدایی دارای شیب بیشتری نسبت به زمانهای انتهایی بوده و با گذر زمان غلظت منوکسیدکربن ثابت شده است. دلیل این رفتار همانگونه که بیان شد بالانس شدن میزان هوای تهویه و میزان منوکسیدکربن تولیدی در سیستم است. به عبارتی میزان رقیق شدن آلودگی منوکسیدکربن تولیدی در سیستم است. به عبارتی میزان رقیق شدن آلودگی با استفاده از هوای تهویه با گذر زمان تقریباً ثابت شده و پس از آن میزان غلظت منوکسیدکربن در پارکینگ افزایش نمی یابد. در این رفتار دو پارامتر دارای اهمیت هستند که نخستین آنها زمان و دومی میزان افزایش غلظت آلاینده در پارکینگ است. در صورتی که بتوان رابطهای تحلیلی بیان کرد که مقدار دو پارامتر بالا را به پارامترهای عملکردی جریان تهویه مرتبط کند، میزان افزایش غلظت منوکسیدکربن پیش از طراحی سیستم تهویه بهدستآمده و با توجه به آن میتوان کارآیی سیستم تهویه را بهبود بخشید. با توجه به آن میتوان کارآیی سیستم تهویه را بهبود بخشید. با توجه به آن موجود در پارکینگ، میزان غلظت آلاینده خروجی از ماشینهای روشن موجود در پارکینگ، میزان غلظت آلاینده خروجی از ماشین، کارآیی خروجی منوکسیدکربن و میزان هوای تهویه میتوان زمان ماشین، کارآیی خروجی منوکسیدکربن و میزان هوای تهویه میتوان زمان بیعبعد و غلظت آلاینده بی بعد را تعریف کرد. دو پارامتر یادشده به صورت

است [5]. ایجاد جریان جابهجایی در پارکینگ سبب افزایش غلظت منوکسیدکربن در محل خروجیها شده و در صورتی که خروجیها در موقعیت و ارتفاع بهینه قرار نگرفته باشند، کیفیت هوای داخلی پارکینگ کاهش خواهد یافت [4]. دستهبندی رژیم جریان با استفاده از کارآیی در جدول 1 بیان شده است.

رابطهای جهت پیشبینی افزایش غلظت منوکسیدکربن در پارکینگهای بسته بزرگ در مقالات موجود بیان نشده؛ بنابراین بهدستآوردن رابطه میان غلظت منوکسیدکربن و پارامترهای عملکردی پارکینگ یک نوآوری چشمگیر است. وجود یک تخمین مناسب از غلظت منوکسیدکربن موجود در پارکینگ با استفاده از پارامترهای عملکردی مانند ظرفیت، حجم، میزان هوای تهویه و رژیم جریان سبب بهبود طراحی سیستم تهویه و مصرف انرژی کمتر خواهد شد. این رابطه در مقاله حاضر ارائه شده و از آن می توان به عنوان پایه ای جهت برآورد میزان آلودگی و طراحی سیستم تهویه در پارکینگهای بسته استفاده کرد.

2- یخش آلاینده در یارکینگهای بسته

پارکینگهای بسته طبقاتی از پرکاربردترین انواع پارکینگهای زیرزمینی است. شکل و هندسه پارکینگها در حالت کلی کاملاً وابسته به نقشه اصلی ساختمان بوده و هندسه استانداردی در این زمینه موجود نیست. پارکینگهای طبقاتی در ایران عموماً دارای شکل یکسانی بوده و به صورت طبقاتی مجزا (که با استفاده از رمپ به یکدیگر راه دارند) یا نیمطبقههای متصل به هم ساخته شدهاند. مؤلفین مقاله کنونی در کار پیشین خود [6] دو نوع متداول پارکینگهای بسته طبقاتی مطابق با شکل 1 را مورد بررسی قرار داده و پخش آلودگی را در آنها به صورت عددی شبیهسازی کردهاند. در شکل 1 پارکینگ 1 دارای 3 طبقه بوده و بیانگر نمونهای از پارکینگهای طبقاتی است که در آن جریان تنها از طریق رمپها قادر به جابهجایی میان طبقات است. پارکینگ 2 بیانگر نمونهای از پارکینگهای طبقاتی است که از چندین نیمطبقه متصل به هم تشکیل شده است. در مقاله فوق [6]، میزان کیفیت هوای داخلی دو پارکینگ طبقاتی با استفاده از بهبود موقعیت دریچههای ورودی هوا و خروجی آلاینده افزایش یافته است. در شکل 2، میانگین غلظت منوکسیدکربن در پارکینگهای 1 و 2 بیان شده است. نتایج شکل 2 بیانگر این است که غلظت آلاینده در هر دو پارکینگ با گذر زمان افزایش پیدا کرده و سپس به مقداری تقریباً ثابت رسیده است. دلیل ثابت شدن غلظت آلایندهها با گذر زمان از نظر فیزیکی بالانس بین هوای تهویه و آلاینده تولیدی است. به عبارتی آلاینده تولیدی با استفاده از جریان هوای تهویه رقیق شده و همراه با آن به محل دریچههای خروجی آلاینده منتقل شده و از فضای پارکینگ خارج شده است.

3- رابطه تغییر غلظت آلاینده با زمان و سایر متغیرها

همان گونه که نتایج شکل 2 نشان میدهد افزایش غلظت منوکسیدکربن با

جدول 1 مقادیر کارآیی خروجی آلاینده برحسب نوع جریان Table 1 The quantity of ξ according to flow regime

Table 1 The quality of 5 according to now regime	
کارآیی خروجی آلاینده (ξ)	رژیم جریان
$0 < \xi < 1$	جريان اتصال كوتاه
$\xi = 1$	جريان اختلاطي
$\xi > 1$	جريان جابهجايي

روابط (2,1) بي بعد مي شوند.

$$t^* = t \cdot 60 \sqrt{\frac{g}{H}} \tag{1}$$

$$C^* = \frac{C}{1000n\dot{m}/\xi q} \tag{2}$$

در صورتی که مقادیر بهدستآمده از شکل 2 با توجه به مشخصات عملکردی پارکینگ در روابط (2,1) قرار گیرند، نمودار تغییرات غلظت منوکسیدکربن برحسب زمان بی بعد بهدست خواهد آمد. با توجه به دادههای شکل 2 که برای دو پارکینگ 1 و 2 و برای دو حالت پارکینگ پایه و خروجیهای بهبود یافته بهدست آمدهاند، رابطه (3) حاصل خواهد شد.

$$C^* = \frac{1}{9} \left(\frac{1}{5} \ln t^* - 1 \right) \tag{3}$$

نمودار رابطه بی بعد (3) که با استفاده از نتایج حل عددی به دست آمده در شکل 8 نمایش داده شده است. همان گونه که در شکل 8 مشاهده می شود رابطه (3) دارای دقت مناسبی است 8 (8). با توجه به این موضوع می توان از رابطه بالا برای تخمین میزان آلاینده با زمان و میزان متوسط آلاینده در پارکینگهای بیان شده در شکل 1 که نمونهای بسیار متداول در پارکینگهای ساخته شده در ایران استفاده کرد. در صورتی که در رابطه (3) به جای زمان و غلظت منوکسید کربن بی بعد از مقادیر معادل آنها مطابق با رابطه های 8 (8) استفاده شود، رابطه بین غلظت منوکسید کربن با زمان و دیگر پارامترهای عملکردی به صورت رابطه (4) به دست خواهد آمد.

$$C = \frac{1000 \text{n} \dot{m}}{9\xi q} \left[\frac{1}{5} \left(\ln t + \ln 60 \sqrt{\frac{g}{H}} \right) - 1 \right]$$
 (4)

رابطه بالا از نظر فیزیکی قابل توجیه است. در صورتی که تعداد ماشینهای روشن و میزان آلاینده خروجی از اگزوز ماشین افزایش یابد، انتظار میرود که غلظت آلاینده در پارکینگ افزایش یابد. رابطه (3) بیانگر این رفتار فیزیکی است. از سویی در صورتی که میزان هوای تهویه و ارتفاع پارکینگ افزایش یابد میزان غلظت آلاینده در پارکینگ کاهش خواهد یافت که این رفتار هم در روابط بالا پیش بینی شده است. رابطه (4) رابطهای کلی بوده و میتوان از آن برای تخمین میزان آلاینده در هر پارکینگ طبقاتی بسته مشابه با پارکینگهای شکل 1 که در آن تعداد ماشینها، میزان هوای تهویه، ارتفاع پارکینگ و کیفیت سیستم تهویه طراحی شده معلوم است استفاده کرد. با استفاده از تعریف حجم هوای تهویه و جایگزینی آن با استفاده از تعریف هوا و حجم پارکینگ رابطه (5) حاصل میشود که در خود دارای پارامترهای عملکردی بیشتری از پارکینگ است.

$$C = \frac{4nm}{ACH\xi V} \left[\frac{1}{5} \left(\ln t + \ln 60 \sqrt{\frac{g}{H}} \right) - 1 \right] \times 10^5$$
 (5)

موا در ساعت و V و V در رابطه (5) به ترتیب بیانگر تعداد تعویض هوا در ساعت و حجم پارکینگ هستند. با توجه به رابطه (5) در صورتی که حجم پارکینگ یا تعداد تعویض هوا افزایش یابند، میزان غلظت آلاینده کاهش خواهد یافت. هر کدام از پارامترهای یادشده قابلیت افزایش یا کاهش تا مقادیر متفاوت

Fig. 3 Comparison of numerical results and proposed correlation

شکل 3 مقایسه نتایج بی بعد حاصل از حل عددی و رابطه پیشنهادی

را دارند. حد بالا و پایین این پارامترها در ادامه بیان شده است.

- حد بالا و پایین دبی جرمی خروجی منوکسیدکربن از اگزوز (m) در حالت استارت سرد به ترتیب برابر با 3.66 و 18.96 گرم بر دقیقه و در حالت گرم موتور بین 1.9-3.4 گرم بر دقیقه است [3].
- کارآیی خروجی آلاینده در حالت جریان اختلاطی برابر با 1 بوده و در حالت جریان جابهجایی بیش از 1 است. در حالت کلی هر چه مقدار این پارامتر بیش از یک باشد هوای موجود در پارکینگ دارای کیفیت بیشتری خواهد بود.
- میزان هوای تهویه در پارکینگهای بسته با استفاده از استاندارد بریتانیا [7] میان 6-10 تعویض هواست.
 - ارتفاع پارکینگهای بسته طبقاتی بین 2.4-3 متر است [8].
- حد مجاز منوکسید کربن در پارکینگهای بسته در بازه زمانی 1 ساعته برابر با 35 ppm است [3].

با توجه به موارد بیان شده جهت ایجاد شرایط کیفیت هوای مناسب در پارکینگ با مشخص بودن هندسه (حجم و ارتفاع پارکینگ) و تعداد ماشینهای روشن، حجم هوای تهویه و کارآیی خروجی آلاینده باید به گونهای تغییر کند تا میزان منوکسیدکربن در پارکینگ از حد مجاز خود فراتر نشود. کارآیی خروجی آلاینده با تغییر در موقعیت دریچههای خروجی آلاینده و دریچههای ورودی هوای تمیز و تغییر در چیدمان فنهای القایی قابل افزایش است تا رژیم جریان به جریان جابهجایی (و حد ایدهآل آن که جریان پیستونی است) نزدیک شود.

1-3- تخمین میزان غلظت آلاینده در پارکینگهای یک طبقه

رابطه بیانشده در این مقاله با استفاده از نتایج توزیع منوکسیدکربن در پارکینگهای طبقاتی بهدست آمده است. پارکینگهای طبقاتی کاربرد بسیاری داشته و استفاده از آن در ایران و دیگر کشورها متداول است. پارکینگهای یک طبقه علاوهبر پارکینگهای طبقاتی کارکرد زیادی در ساختمانهای اداری و تجاری دارند. چالش افزایش غلظت آلایندهها در پارکینگهای یک طبقه با اهمیت بوده و در صورتی که بتوان با استفاده از رابطه ارائه شده در این مقاله میزان آلاینده موجود را تخمین زد دامنه کاربرد رابطه ارائه شده افزایش خواهد یافت. در حالت کلی نمونه استانداردی از پارکینگهای زیرزمینی یک طبقه که بتوان مورد مقایسه قرار داد موجود نیست. هندسه پارکینگ در حالت کلی کاملاً وابسته به هندسه ساختمان بوده و پارامتر با اهمیت در آن حد آلایندهها و میزان هوای تهویه است. نویسندگان مقاله حاضر در پژوهشهای پیشین خود تغییرات غلظت آلاینده در یک نمونه

متوسط آلاینده ها در پارکینگهای بسته طبقاتی را به دست آورد. مدل تحلیلی بیان شده دارای هم خوانی با فیزیک جریان آلودگی در یارکینگهای بسته است.

- بهبود طراحی سیستم تهویه با استفاده از مدل ارائه شده: میزان کاهش در غلظت آلاینده ها با استفاده از نزدیک کردن رژیم جریان به جریان جابه جایی با استفاده از مدل تحلیلی بیان شده قابل مشاهده است.
- استفاده از مدل ارائه شده جهت بررسی کارآیی سیستم تهویه: مدل ارائه شده دارای قابلیت بررسی میزان غلظت آلاینده با استفاده از کارآیی خروجی آلاینده است؛ بنابراین می تواند در کنار طراحی و شبیه سازی سیستم تهویه به عنوان راه کاری سریع جهت اعمال رژیم جریان مناسب مورد استفاده قرار گیرد.

5- فهرست علايم

 (hr^{-1}) تعداد تعویض هوا (hr^{-1}) خلطت منوکسید کربن $(mg\ m^{-3})$ خلطت منوکسید کربن بیبعد (m) خلطت منوکسید کربن بیبعد (m) لرتفاع پار کینگ (m) (kgs^{-1}) تعداد ماشینهای روشن (m^3s^{-1}) دبی حجمی (m^3s^{-1}) (m) (m) (m) (m) (m) (m) (m) (m)

علايم يوناني

کارآیی خروجی منوکسیدکربن

بالانويسها *

6- مراجع

- W. Chow, W. Fung, Survey on the indoor environment of enclosed car parks in Hong Kong, *Tunnelling and Underground Space Technology*, Vol. 10, No. 2, pp. 247-255, 1995.
- [2] W. Chow, L. Wong, W. Fung, Field study on the indoor thermal environment and carbon monoxide levels in a large underground car park, *Tunnelling and underground space technology*, Vol. 11, No. 3, pp. 333-343, 1996.
- [3] ASHRAE Handbook, HVAC Applications (SI), chapter 15: enclosed vehicular facilities, 2011.
- [4] J, Amnian, M. Maerefat, Gh. Heidarinejad, Investigation on effect of exhaust vents location on reduction of pollution in enclosed car parks, *Modares Mechanical Engineering*, Vol. 16, No. 5, pp. 70-80, 2016, (in Persian فارات عن المحافظة).
- [5] M. Y. Chan, W. K. Chow, Car park ventilation system: Performance evaluation, *Building and Environment*, Vol. 39, No. 6, pp. 635-643, 2004.
- [6] J. Amnian, M. Maerefat, Gh. Heidarinejad, Offering a method for reducing pollution and criterion for evaluation of ventilation flow in multilevel enclosed parking lots, *Modares Mechanical Engineering*, Vol. 16, No. 7, pp. 285-296, 2016, (in Persian فارسي).
- [7] British Standard, Components for smoke and heat control systems, Part 7: Code of practice on functional recommendations and calculation methods for smoke and heat control systems for covered car parks, BSI, 2006.
- [8] L. R. J. Wissink, T. v. d. Wielen, M. Jansen, R. v. Beek, Car Park Ventilation Manual: NOVENCO, 2003.
- [9] E. Asimakopoulou, D. I. Kolaitis, M. A. Founti, CO Dispersion in a Car-Repair Shop: An Experimental and CFD Modelling Study, Seventh International Conference on CFD in the Minerals and Process Industries, Melbourne, Australia, 2009.
- [10] E. Asimakopoulou, D. I. Kolaitis, M. A. Founti, Experimental and Computational Investigation of CO Production and Dispersion in an Automotive Repair Shop, *Indoor and Built Environment*, Vol. 22, No. 5, pp. 750-765, 2013.

از پارکینگهای بسته یک طبقه را با استفاده از حل عددی به دست آوردهاند [6,4]. نتایج عددی به دست آمده از حل جریان با زمان در مراجع بالا با نتایج حاصل از رابطه ارائه شده در این مقاله جهت بررسی کارکرد رابطه ارائه شده در پارکینگهای یک طبقه مقایسه شده است. هندسه پارکینگ مورد بررسی، شرایط عملکردی و میزان تعویض هوای پارکینگ یک طبقه مورد بررسی در مراجع [0,1] بیان شده و نتایج حاصل از حل عددی جریان هوا و آلودگی در این پارکینگ در مقالههای پیشین نویسندگان مقاله حاضر [6,4] بیان شده است. نتایج حاصل از مقایسه در شکلهای 4 و 5 به ترتیب برای حالت تهویه عادی (1,5) و تهویه با خروجیهای بهبود یافته (5,1) بیان شده است.

نتایج بیان شده در شکل 4 مربوط به حالت تهویه عادی پارکینگ بوده و نتایج بیان شده در شکل 5 مربوط به تهویه بهبود یافته است. غلظت میانگین آلاینده ها در دو حالت پایه و بهبود یافته به ترتیب برابر با 37 و 6.5 است. همان گونه که در شکلهای 4 و 5 مشاهده می شود رابطه ارائه شده در تخمین میزان غلظت آلاینده ها در پارکینگهای یک طبقه دارای دقت مناسبی است. با توجه به این که رابطه بیان شده در این مقاله تابع شکل پارکینگ های یک طبقه را دارد.

4- نتیجهگیری و جمعبندی

در این مقاله رابطهای جهت محاسبه غلظت آلاینده در پارکینگهای بسته با استفاده از پارامترهای عملکردی بیان شده است. رابطه بالا توانایی تخمین میزان متوسط منوکسیدکربن در پارکینگهای بسته در بازههای زمانی مختلف را دارد. نتایج کاربردی حاصل از این مقاله به صورت زیر است.

• پیشنهاد مدل افزایش غلظت آلاینده با زمان: با استفاده از مدل بیان شده می توان با دقت مناسبی میزان آلاینده ها و غلظت

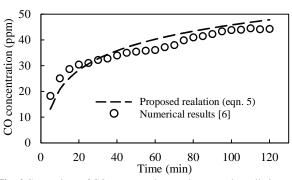

Fig. 4 Comparison of CO concentration results, normal ventilation منکل 4 مقایسه غلظت آلاینده در پارکینگ یک طبقه، حالت تهویه عادی

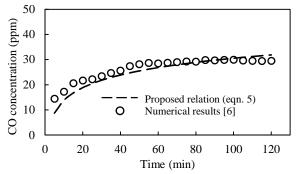

Fig. 5 Comparison of CO concentration results, enhanced ventilation شکل 5 مقایسه غلظت آلاینده در پارکینگ یک طبقه، حالت تهویه بهبود یافته